

ПЕДАГОГИКА

УДК: 796.018

DOI 10.33514/1694-7851-2023-2-348-352

Абдыбекова Н.А.

пед. илим. канд., доц.

Б.Т. Турусбеков атындагы Кыргыз мамлекеттик дене тарбия
жана спорт академиясы

Бишкек ш.

Добаев К.Д.

пед. илим. док., проф.

Кыргыз билим берүү академиясы

Бишкек ш.

abdybekova84@mail.ru

ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТ БАГЫТЫНДАГЫ МАГИСТРЛЕРДИ ДАЯРДОДОГУ БИЛИМ БЕРҮҮНҮН САНАРИП ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ

Аннотация. Макалада Б.Т. Турусбеков атындагы Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясында компетенттүүлүккө негизделген заманбап санариптик окутуу технологияларын киргизүүнүн жыйынтыктары жана тажрыйбасы талкууланат. Кесиптик компетенттүүлүктү калыптандыруунун педагогикалык шарттары берилет. Учурдагы коомдун индустриалдык коомдон маалыматтык моделге өтүшү, социалдык-экономикалык мамилелердин өрчүшү, маалыматтык технологиялардын өнүгүшү үчүн, аларды коомдун жашоосуна аралаштырууга мүмкүнчүлүк түзүп, ошону менен бирге аны түзгөн бардык сегменттер каралат.

Негизги сөздөр: онлайн окутуу, кесипкөй багытталган окутуу, суроо берүү, заманбап санарип технологиялар, сурамжылоо жүргүзүү, адистерди даярдоо, аралыктан окутуу.

Абдыбекова Н.А.

канд. пед. наук, доц.

Кыргызская государственная академия физической культуры
и спорта имени Б.Т. Турусбекова

г. Бишкек

Добаев К.Д.

док. пед. наук, проф.

Кыргызская академия образования

г. Бишкек

abdybekova84@mail.ru

ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ ПРИ ПОДГОТОВКЕ МАГИСТРОВ ПО НАПРАВЛЕНИЮ «ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И СПОРТ»

Аннотация. В статье рассматриваются результаты и опыт внедрения современных цифровых технологий обучения на основе компетентностного подхода в Кыргызской государственной академии физической культуры и спорта им. Б.Т. Турусбекова. Обсуждаются педагогические условия формирования профессиональной компетенции. Переход современного общества от индустриальной к информационной модели развития социально-экономических отношений предоставил возможность для развития цифровых технологий, их внедрения в общественную жизнь, оказывая тем самым значительное влияние на все составляющие ее сегменты.

Ключевые слова: онлайн обучение, профессионально-ориентированное обучение, анкетирование, современные цифровые технологии, анкетирование, подготовка специалистов, дистанционное обучение.

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE EDUCATION SYSTEM DURING PREPARING MASTERS IN THE FIELD OF «PHYSICAL CULTURE AND SPORT»

Abdybekova N.A.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kyrgyz State Academy of Physical Culture and Sports named after B.T. Turusbekov
Bishkek c.

Dobaev K.D.

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kyrgyz Academy of Education
Bishkek c.
abdybekova84@mail.ru

Abstract. The article discusses the results and experience of introducing modern digital learning technologies based on a competency-based approach in the Kyrgyz State Academy of Physical Culture and Sports named after B.T. Turusbekov. The pedagogical conditions for the formation of professional competence are discussed. The transition of modern society from an industrial to an information model of the development of socio-economic relations has provided an opportunity for the development of digital technologies, their introduction into public life, thereby having a significant impact on all its constituent segments.

Keywords: on-line teaching, vocational-oriented teaching, questionnaire, modern digital technologies, questionnaires, training of specialists, distance learning.

Киришүү. Учурдун талабына жараша билим берүү тутумунун алдында аралыктан окутуу шартында билим берүүнү санариптештирүү маселеси курч турат. Билим берүү чөйрөсүндө санарип технологиясынын өнүгүшү, жаңы формалары, аралыктан окутуу шартында билим берүү мүмкүнчүлүктөрү жана жол-жоболору мамлекеттик деңгээлде колдоого алынууда.

Коомдун санариптик экономикага өтүүсү, ааламдашуу, маалыматтык технологиялардын өнүгүү шарттарында заманбап билим берүү да өзгөрөт (трансформацияланат). Санарип доорунун чакырыгы билим берүүгө таасирин тийгизип, анын мазмунун жана тутумун, максаттарын жана ыкмаларын, билим берүү процессинин катышуучуларынын өз ара аракеттеринин мүнөзүн өзгөртөт. Жыйынтыгында жаңы технологиялык платформаларды, окутуучунун жана окутуунун жаңы ролун камтыган билим берүүнүн жаңы тутуму калыптанат. Мындан сырткары классикалык билим берүү концепциясынан өмүр бою тынымсыз билим алууга, ошондой эле аралыктан окутуунун технологияларын колдонуу жагын караган аралаш билим берүүгө өтүү аракеттери жүрөт [1, 155-б.].

Изилдөөнүн максаты. Б.Т.Турусбеков атындагы Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын (КМДТЖСА) окутуу процессине инновациялык жана санарип технологияларын киргизүү.

Изилдөөнүн методдору. Илимий-педагогикалык адабияттарды талдоо, сурамжылоо жүргүзүү, салыштыруу.

Изилдөөнүн жүрүшүндө анкета жүргүзүлдү. Анын жыйынтыгында бардыгы 258 окутуучулар катышты, алардын ичинен 38% эркектер, 68% аялдар: илимдин доктору 2%, илимдин кандидаттары жана доценттер 35,7%, илимий даражасы жок окутуучулар 60,5%.

1-торчо

Профессордук-окутуучулук курамдын ортосунда анкета жүргүзүүнүн жыйынтыгы

№	Кыргызстан	Казахстан	Узбекистан	Россия	Жалпы	%
1	90	3	1	21	258	100

Анкетага төмөндөгү суроолор киргизилген:

1. Сиз, аралыктан окутуунун жаңы шарттарына кандай көндүңүз?

Мыкты; жакшы; канааттандыраарлык; жаман.

2. Сизге аралыктан окутуу ыңгайлуубу?

Ооба, ыңгайлуу (мага жагат); ооба, татаал; жок, абдан кыйын; жок, абдан жеңил; кандай жооп берээримди билбей турам.

3. Студенттерди аралыктан окутуу формасына демилгелөөнүн

деңгээли: өстү; өзгөргөн жок; төмөндөдү; кандай жооп берээримди билбей турам.

4. Сиз, аралыктан билим берүүгө канааттанасызбы? Ооба; жок

дегенге караганда ооба; жок; кандай жооп берээримди билбей турам.

5. Сиз, кандай гаджеттерди пайдаланасыз? Смартфон, планшет, ноутбук, иш столу.

6. Сиз, компьютерлерди/санарип технологияларын колдонууда өзүңүздүн көндүмдөрүңүздүн деңгээлин кандай баалайсыз? Төмөн, ортодон төмөн, канааттандыраарлык, эң мыкты.

7. Иш убагында аралыктын кандай шаймандарын колдоносуз? Online лекциялар (YouTube), Вебинарлар, Бет ачаарлар (презентациялар), студенттер менен Zoom сессиялар, Viber WhatsApp ж.б., Google Classroom, жогоруда аталгандардын бардыгы.

8. Чектөө иш-чаралары киргизилгенге чейин Сиз өзүңүздүн сабактарыңызда же студенттердин үй-тапшырмаларын аткаруусунда/тема боюнча билимди бекемдөөдө кандайдыр бир билим берүү онлайн-ресурстарын колдондуңуз беле? Ооба, жок, кандай жооп берээримди билбей турам.

9. Сиз, сабактар боюнча тапшырмаларды кайсыл билим берүү порталдарына жана булактарга жөнөтөсүз? Viber Whats App ж.б. мессенджерлердин жардамы менен, социалдык желелерге, электрондук почтолорго, Google Classroom, Zoom.

10. Сиз, аткарылган иштерди кайсыл билим берүү порталдарынан кабыл аласыз? Электрондук почтолордон, Viber Whats App ж.б. мессенджерлердин жардамы менен, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, Webex Meeting социалдык желелеринен, WeChat, Vivo meeting, Ding Talk жардамы менен.

11. Сиз, онлайн окутуу учурунда сабакты кайсыл форматта уюштурдуңуз? Синхрондун (бир мезгилде) жана асинхрондук (убакыт боюнча тыныгуу), синхрондук (бир мезгилде). Асинхрондук (убакыт боюнча тыныгуу менен).

12. Сиздин көз карашыңызча карантин убагында студенттерге окуу жүктөмү: Жалпы алганда жогорулады, жалпы алганда төмөндөдү, өзгөрүлгөн жок, кандай жооп берээримди билбей турам.

13. Сиздин көз карашыңызча карантин убагында окутуучуларга карата жүктөм: Жалпы алганда жогорулады, жалпы алганда төмөндөдү, өзгөрүлгөн жок, кандай жооп берээримди билбей турам.

Сиз, аралыктан окутуу учурунда кандай кыйынчылыктарга учурадыңыз? Чоң көлөмдөгү материалдарды, тапшырмаларды, тестерди даярдоодо; студенттердин чоң көлөмдөгү аткарылган тапшырмаларын текшерүүдө, студенттердин үй тапшырмаларын өз убагында аткарганандыгы.

14. Сиз, аралыктан окутуу учурунда кандай техникалык кыйынчылыктарга учурадыңыз? Интернетти пайдалануу мүмкүнчүлүгү; менин билимимдин жетишсиздиги (ПК); материалдарды сайттарга жайгаштыруунун татаалдыгы, менин эмне кылаарым же кайсыл жерди басаарым түшүнүксүз болгондо; материалдарды чыгаруу учурунда техникалык мүчүлүштүктөр; интернеттин начар ылдамдыгы, кыйынчылыктар болгон жок.

15. Аралыктан окутууда Сизге кайсыл платформа көбүрөөк жагат? Электрондук почта, Viber Whats App ж.б. мессенджерлердин жардамы менен, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, Webex Meeting социалдык желелери, WeChat, Vivo meeting, Ding Talk жардамы менен.

16. Сиз, аралыктан окутуу режимине канааттандыңызбы? Ооба; жок дегенге караганда ооба; ооба дегенге караганда жок; кандай жооп берээримди билбей турам.

17. Сиз кандай деп ойлойсуз, аралыктан окутуу мурдагы шартта окутууга караганда оорбу же жеңилби? Жеңил деп ойлойм, жеңил да эмес, оор да эмес деп ойлойм, оорураак деп ойлойм, билбейм.

18. Сизде, аралыктан окутууда техникалыктан жактан нааразычылыгыңыз барбы? Жеке сабактарды өтүүдө; окуу материалдарын жайаштырууда; өз алдынча аткаруу үчүн тапшырмаларды берүүдө; өз алдынча аткаруу үчүн тапшырмаларды текшерүүдө; видео-сабактарды өтүүдө; онлайн тестирилөөдө.

19. Аралыктан окутуунун жакшы жактарын белгилеңиз: Үнөмдөө мүмкүнчүлүгү; жетишүү жактары (географиялык жана убакыт шарттарына көз каранды эмес); ийкемдүү график; мобилдүүлүк; техникаларды пайдалануу.

20. Компьютердик/санарип технологияларын колдонууда өзүңүздүн техникалык жөндөмүңүздү кандай баалайсыз? Жакшы; канааттандыраарлык; мыкты; жаман.

21. Эгерде Сизде тандоо болсо, окутуунун кандай формасын тандап алаар элениз? Салттуу форманы; аралыктан окутуу элементтери менен салттуу форманы; аралыктан окутуу формасын; кандай жооп берүүнү билбей турам.

22. Сизге, аралыктан окутуу боюнча сурамжылоо жактыбы? Ооба; жок.

Анкета жүргүзүүдө дене тарбия жана спорт факультетинин окутуучулары, табигый-географиялык, инженердик-техникалык, тарыхый, физика-математикалык, экономикалык, юридикалык жана филологиялык факультеттер катышышты [1, 158-б.].

Учурда биздин алдыбызда мезгилдин чыныгы сыноосу турат. Учурдагы билим берүү тутуму өнөр жайында өткөн олуттуу өзгөрүүлөрдөн келип чыккан коомдогу кысымдын астында пайда болуп жана өзгөрүлүп турган. Ошондуктан келе жаткан *өнөр жайындагы Төртүнчү олуттуу өзгөрүүлөр* – ал ИНДУСТРИЯ 4.0. билим берүүнүн тарыхында өзүнүн изин калтырат [1, 15-б.].

Сабак учурунда өз алдынча иштөө катары биз PBL – PROBLEM BASED LEARNING колдонууну сунуштайбыз. Бир максатка багытталган окутуу атайын иштелип чыккан маселени чечүүнү издөө жолуна негизделген [6, 5-б.]. PBL колдонууда, биринчи сабакта окутуучу маселени топтун алдына коёт. Магистранттар аны чечүү учурунда программа боюнча өздөштүрүүгө зарыл болгон теоретикалык материалдарга кайрылгыдай кылып түзүлүшү керек. Маселеге багытталган окутуу бир нече сабактарга эсептелинген: биринчиси, окутуучу магистранттарды маселенин маңызы менен тааныштырып, аны кандай тактап алуу жана чакан бөлүктөргө бөлүп кароо жактарын чогуу талкуулайт.

Магистранттар төмөндөгү темалар боюнча каалаган 2 теманы тандап алып, 2 презентация жасашат. Баалоонун критериясы – 15 упай.

1. Kyrgyz Republic in world geopolitics. Foreign economic relations of the Kyrgyz Republic.
2. Political Geography of the Kyrgyz Republic: Political System and State Regime
3. Territory and population of Kyrgyzstan. Labor resources of Kyrgyzstan.
4. Physical geography of Kyrgyzstan. General characteristics of the natural resources of the Kyrgyz Republic.
5. Economic and geographical regions of Kyrgyzstan. Economic development of agriculture in the Kyrgyz Republic.
6. Structure and prospects for the development of industry in the Kyrgyz Republic.
7. The development of food and light industry of the Kyrgyz Republic.
8. Prospects for the development of the resort economy
9. Tourism in Kyrgyzstan.
10. History of KR.

Экинчи сабакта Zoom платформасы аркылуу жасалган материалга жана презентацияга талкуу жүргүзүлөт. Үчүнчү сабакта – магистранттар Zoom жана Google classroom платформасы аркылуу тандап алган ыкма боюнча маселени этап менен чечүү тууралуу презентация-билдирүүлөрүн жасашат.

Төртүнчү сабакта Google Classroom платформасына магистранттар иштеп чыккан презентацияларын жайгаштырат. Окутуучу баалоо критерийлери аркылуу магистранттардын презентацияларына электрондук журналына баа коет.

Санариптик доор жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүлөрүнөн жаңы жөндөмдүүлүктү гана талап кылбастан, билим алууну уюштуруунун башка жолдорун да талап кылууда. Аралыктан окутууда педагогикалык шарттар болочок магистрлердин жалпы кесиптик компетенцияларын калыптандырат.

Алынган жыйынтыктар. Изилдөөнүн максаты “Дене тарбия жана спорт” багыты боюнча магистрлерди кесиптик даярдоону өнүктүрүүгө багытталган педагогикалык шарттарды жана санарип технологиясын аныктоо болуп саналат. Төмөндөгү сабактар боюнча онлайн окутууну өткөрүүнү жана көзөмөлдөөнү баштоо үчүн багыттар: Жогорку мектеп педагогикасы, Психология, Кесипкөй англис тили, Коммуникация чөйрөсүндөгү тил, Спорттогу инновациялык технологиялар, Классты башкаруу.

КМДТжСАнын практикалык жана теоретикалык сабактарында биринчи жана экинчи жылы окуп жаткан магистранттар менен Google Classroom, Zoom, You Tube channel платформаларын колдонуу аркылуу практикалык онлайн сабактарын өткөрүүнүн негизинде:

1. Бардык сабактар боюнча окуу-усулдук комплекс иштелип чыккан;

2. “Дене тарбия жана спорт” багыты боюнча болочок магистрлердин жалпы кесиптик компетенциялары көнүгүүлөр системасы аркылуу негизделген.

Албетте, биз тараптан жогоруда мисал келтирген Б.Т.Турусбеков атындагы КМДТжСАда билим берүүдө инновациялык жана санарип технологияларын киргизүүдөгү бардык маселелерди чечпейт. Жүргүзүлгөн изилдөөлөр бул багытта мындан аркы иликтөөлөр жана иштеп чыгуулар үчүн келечекке жол ачат.

Колдонулган адабияттар:

1. Абдыбекова Н.А., Муратбек уулу С., Аскалиев Б.Ж. Аралыктан окутууда студенттердин жалпы профессионалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу [Электронный ресурс] / Известия КГТУ им. И. Разакова, 2020. – №4(56). – С. 15–22. – Режим доступа: <https://elibrary.ru/item.asp?id=45705375>.

2. Абдыбекова Н.А., Деркембаев У.У. Инновационные и цифровые технологии в профессиональной подготовке магистров по направлению «Физическая культура и спорт» [Текст] // Вестник физической культуры и спорта. – Бишкек, 2022. – №1(29). – С. 154–166.

3. Дидактическая концепция цифрового профессионального образования и обучения / П.Н. Биленко, В.И. Блинов, М.В. Дулинов, Е.Ю. Есенина, А.М. Кондаков, И.С. Сергеев / Под науч. ред. В.И. Блинова. – М.: Перо, 2019. – 98 с.

4. Информационное общество: пределы и риски – прошлое, настоящее, будущее: Материалы V Международной научной конференции Гуманитарные Губкинские чтения (Москва, 3 апреля 2020 г.) Ч. 2. /Отв. ред.: О.М. Смирнова, Ред.: М.Б. Балычева, Н.П. Рябчун. – М: Издательский центр РГУ нефти и газа (НИУ) имени И.М. Губкина, 2020. – 411 с.

5. Концепция цифровой трансформации “Цифровой Кыргызстан”. – 2019–2023 [Текст] // – Режим доступа: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/218026/20?cl=ru-ru> – Бишкек, 2020. – 27 с.

6. Мавлютова Г.А. Цифровизация в современном высшем учебном заведении / Экономическая безопасность и качество. – 2018. – №3 (32). – С. 5–7.

Рецензент: тарых илим. канд., доц. Тагаев М.И.